

Raadsmemo

Nummer

24int03192

Aan

Gemeenteraad Borne

Van

College van B en W

Opsteller

M.C.A. Gras

Datum

24 september 2024

Betreft

Opgaven asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders

Portefeuillehouder

J. Pierik en A.P. Lammers

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:

Kennismemen van stand van zaken over opgaven 2024/2025 asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders

Op 27 juni jl. bent u tijdens een raadsinformatiebijeenkomst bijgepraat over de opgaven en ontwikkelingen rond asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders op de korte termijn (2024/2025) en vanaf 2026. Ook hebben we u aangegeven dat wij in september 2024 aan de provincie Overijssel moeten laten weten hoe wij als gemeente Borne in 2024/2025 invulling geven aan de 3 opgaven. In deze memo stellen we u op hoogte van deze invulling voor 2024/2025. Daarnaast geven wij in deze memo achtergrondinformatie en gaan wij nog wat dieper in op vragen die u die avond hebt gesteld.

Inleiding

De landelijke en daarmee ook de Twentse opgave voor het huisvesten van asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders is groot en neemt steeds meer toe:

- Op 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook wel Spreidingswet genoemd) ingegaan en gemeenten hebben nu de wettelijke taak om asielzoekers op te vangen.
- Vanuit de Tijdelijke Wet opvang Oekraïense ontheemden die 18 juni 2024 door de Eerste Kamer is aangenomen (voorheen was dit de tijdelijk in werking gestelde noodwettelijke artikelen 2c en 4 Wet verplaatsing bevolkingen) hebben gemeenten een opgave om opvangplekken voor Oekraïense ontheemden te realiseren.
- De opgaven voor het huisvesten van statushouders is wettelijk verankerd in de Huisvestingswet. Gemeenten moeten op basis van deze wet zorgdragen voor de huisvesting van vergunninghouders in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende taakstelling. Dit is vastgelegd in de Huisvestingswet 2014. Hoe de gemeenten dat doen is aan de gemeenten zelf. In de praktijk gebeurt dit vaak via het systeem van voorrang.

Het nieuwe kabinet heeft in het hoofdlijnenakkoord en in het regeerprogramma aangegeven dat zij voornemens is om een tijdelijke asielcrisiswet in te voeren met crisismaatregelen om de acute instroom- en opvangcrisis voor de komende tijd te bestrijden en de Spreidingswet in te trekken. Het nieuwe kabinet wil ook een verbod instellen op het geven van voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen aan statushouders op grond van het feit dat zij statushouder zijn. Het college acht zich gebonden aan geldende wet- en regelgeving. Dus zo lang de Spreidingswet niet is ingetrokken (door de Eerste en Tweede Kamer) dient deze wet uitgevoerd te worden.

De Overijsselse opgave

Asielopgave

De landelijke opgave is vastgesteld op 96.000 asielopvangplekken per 1 januari 2025. Deze opvangplekken worden verdeeld over de gemeenten op basis van het inwoneraantal en de sociaaleconomische score van een gemeente. De opgave voor de gemeenten in Overijssel is vastgesteld op 6.325 plekken.

Ijsselland			Twente		
Gemeente	Asielopvang plekken	Waarvan geschikt t.b.v. de opvang van amv's*	Gemeente	Asielopvang plekken	Waarvan geschikt t.b.v. de opvang van amv's
Dalfsen	188	16	Almelo	323	27
Deventer	529	45	Borne	148	13
Hardenberg	355	30	Dinkelland	172	15
Kampen	308	26	Enschede	638	54
Olst-Wijhe	112	9	Haaksbergen	143	12
Ommen	112	10	Hellendoorn	215	18
Raalte	233	20	Hengelo	415	35
Staphorst	112	10	Hof v Twente	209	18
Steenwijkerland	245	21	Losser	130	11
Zwartewaterland	139	12	Oldenzaal	175	15
Zwolle	717	61	Rijssen-Holten	230	19
Totaal Ijsselland	3050	260	Tubbergen	137	12
			Twenterand	183	16
			Wierden	157	13
			3275	278	
Totale opgave Overijssel 6.325 waarvan 538 plekken geschikt t.b.v. de opvang van amv's.					

* amv's: alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Opgave Oekraïense ontheemden

De landelijke capaciteitsbehoefte voor de opvang van Oekraïense ontheemden is 120.000 plekken vóór 1 januari 2025. Met de verdeelsleutel zoals met de veiligheidsregio's overeen is gekomen, komt dit uit op een opgave voor Overijssel van 9.781 opvangplekken vóór 1 januari 2025.

Ijsselland		Twente	
Gemeente	Opgave voor 01-01-25	Gemeente	Opgave voor 01-01-25
Dalfsen	358	Almelo	557
Deventer	647	Borne	183
Hardenberg	712	Dinkelland	202
Kampen	448	Enschede	1211
Olst-Wijhe	239	Haaksbergen	183
Ommen	328	Hellendoorn	274
Raalte	408	Hengelo	620
Staphorst	264	Hof v. Twente	264
Steenwijkerland	597	Losser	178
Zwartewaterland	219	Oldenzaal	240
Zwolle	756	Rijssen-Holtten	288
Totaal Ijsselland	4.976	Tubbergen	163
		Twenterand	255
		Wierden	187
		Totaal Twente	4.805
Totale opgave opvang Oekraïense ontheemden Overijssel: 9.781			

Opgave statushouders

Halfjaarlijks wordt door de Rijksoverheid een taakstelling per gemeente vastgesteld. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verzorgt de koppelingen van statushouders aan gemeenten. De taakstelling voor de eerste helft 2024 is landelijk vastgesteld op 18.750 statushouders. De gemeenten in Overijssel hebben gezamenlijk een taakstelling van 1249 voor de eerste helft van 2024. Daarnaast is er een achterstand van 2023 die mee wordt genomen in de taakstelling van de eerste helft voor 2024. Inclusief deze achterstand bedraagt de opgave voor de eerste helft 2024 voor de Overijsselse gemeenten 1666.

Gemeente Borne

Ijsselland				Twente			
Gemeente	24-I	24-I incl. voor/achter	24-II	Gemeente	24-I	24-I incl. voor/achter	24-II
Dalfsen	31	40	28	Almelo	78	130	70
Deventer	108	95	98	Borne	26	13	24
Hardenberg	66	111	60	Dinkelland	28	51	26
Kampen	59	106	53	Enschede	169	157	153
Olst-Wijhe	20	31	18	Haaksbergen	26	38	24
Ommen	20	10	18	Hellendoorn	38	57	35
Raalte	41	70	37	Hengelo	86	124	78
Staphorst	19	0	17	Hof v. Twente	37	63	34
Steenwijkerland	48	88	43	Losser	25	23	23
Zwartewaterland	25	27	23	Oldenzaal	34	11	31
Zwolle	139	188	126	Rijssen-Holten	41	69	37
Totaal Ijsselland	576	766	521	Tubbergen	23	65	21
				Twenterand	36	55	33
				Wierden	26	44	24
				Totaal Twente	673	900	613
Totaal Overijssel 2024-I incl. voorsprong/achterstand: 1666							
Totaal Overijssel 2024-II: 1134							

De taakstelling voor de tweede helft van 2024 is vastgesteld op 1134. De achterstand van de eerste helft van 2024 mee wordt genomen in de taakstelling van de tweede helft voor 2024. Inclusief het saldo van de eerste helft 2024 bedraagt de opgave voor de tweede helft 2024 voor de Overijsselse gemeenten 1806.

Ijsselland			Twente		
Gemeente	24-II	24-II incl. voor/achter	Gemeente	24-II	24-II incl. voor/achter
Dalfsen	28	42	Almelo	70	153
Deventer	98	161	Borne	24	27
Hardenberg	60	126	Dinkelland	26	49
Kampen	53	74	Enschede	153	156
Olst-Wijhe	18	29	Haaksbergen	24	40
Ommen	18	19	Hellendoorn	35	62
Raalte	37	20	Hengelo	78	156
Staphorst	17	10	Hof v. Twente	34	57
Steenwijkerland	43	90	Losser	23	32
Zwartewaterland	23	38	Oldenzaal	31	33
Zwolle	126	198	Rijssen-Holten	37	73
Totaal Ijsselland	521	807	Tubbergen	21	62
			Twenterand	33	61
			Wierden	24	38
			Totaal Twente	613	999
Totaal Overijssel 2024-II incl. voorsprong/achterstand: 1806					

Taken en verantwoordelijkheden

De Provinciale Regietafel (PRT), onder leiding van de Commissaris van de Koning (CdK), coördineert de opvang en huisvesting van asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders in de provincie.

De PRT monitort de voortgang en rapporteert aan de Landelijke Regietafel (LRT), waarbij de CdK jaarlijks verslag doet aan de minister van Asiel en Migratie.

De Twentse en Provinciale Regietafels coördineren de regionale aanpak en zorgen ervoor dat gemeenten gezamenlijk tot oplossingen komen en kennis delen. Dit samenwerkingsverband ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van hun taken en faciliteert communicatie met de samenleving.

Het toezicht op de voortgang van gemeenten bij het huisvesten van statushouders waarbij gebruik wordt gemaakt van het provinciaal toezichtkader interbestuurlijk toezicht Overijssel, ligt bij Gedeputeerde Staten in de persoon van de gedeputeerde wonen/toezicht en is daarom niet meegenomen in de planning van de PRT.

In 2024 wil de PRT Overijssel verder invulling geven aan de inrichting van themagroepen. Dit is gelegen in het uitgangspunt dat naast de kwantitatieve invulling van de opgaven het van groot belang is om de kwaliteit van de opvang en de aanpalende terreinen te verbeteren en te borgen. Deze themagroepen gaan aan de slag met vraagstukken die aanpalend zijn aan de opgaven zoals zorg, onderwijs, participatie, werken en wonen. Het doel van deze themagroepen is het adresseren van landelijke, regionale en lokale vraagstukken en waar nodig de PRT hierin te adviseren.

Kortom, de provincie en gemeenten werken nauw samen aan de opvang en huisvesting van asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders. Daarbij biedt de provincie toezicht en ondersteuning en zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering.

Actuele situatie Borne (per 15-9-2024)

Opgaven Borne			
	Opgave		Realisatie
Asiel	148		0
Oekraïense ontheemden	183	Maria Mediatrix Zwanenhof	210 <u>90</u> 300
Statushouders 1 ^e helft 2024	26	Positief saldo 2023 Realisatie 2024-I	13 <u>10</u>
		Totaal	23
2 ^e helft 2024	24	Negatief saldo 1 ^e helft 2024 Realisatie 2024-II Nareizigers/HAR	-3 3 <u>10</u>
		Totaal	14

De gemeente Borne loopt in de pas met de taakstelling statushouders. De verwachting is dat we voor 2024 voldoen aan de taakstelling. Wij hebben goede afspraken met de woningcorporatie Welbions. We hanteren de werkwijze met Welbions dat we ons gezamenlijk maximaal inspannen om de taakstelling te realiseren. Dat we de opgave behalen is ook mede te danken aan de opvang van statushouders in de doorstroomlocatie Maria Mediatrix. Met de buurt is afgesproken dat er maximaal 350 mensen opgevangen worden. Doordat er 300 Oekraïense ontheemden opgevangen worden rest daar nog ruimte voor maximaal 50 statushouders. Medio september verblijven er 32 statushouders op Maria Mediatrix. Met de buurt is afgesproken dat er geen asielzoekers meer worden opgevangen op Maria Mediatrix. Ondanks alle inspanningen waarbij een versnelling in de woningbouw wordt gerealiseerd, is dit niet voldoende. De verwachting is dat Maria Mediatrix eind 2025 vol dreigt te raken. Dit is een inschatting, omdat wij geen concreet zicht hebben op het aantal nareizigers die ook meetellen voor de taakstelling.

Wij gaan onderzoeken of wij statushouders via kamerverhuur kunnen huisvesten. Er is sprake van kamerverhuur als er onzelfstandige woonruimte tegen betaling wordt verhuurd. Met onzelfstandige woonruimte wordt woonruimte bedoeld zonder een eigen toegangsdeur vanaf de openbare weg of erf en waarbij minimaal één belangrijke woonvoorziening, zoals een keuken, toilet en/of douche wordt gedeeld. Momenteel is, op basis van het gemeentelijke beleid in Borne, kamerverhuur niet mogelijk.

In de informatiebijeenkomst is de vraag gesteld over de doorstroming van Oekraïense ontheemden. In 2023 zijn er 50 vertrokken en 50 bijgekomen. Tot nu toe zijn in 2024 12 Oekraïense ontheemden vertrokken en er weer 12 bijgekomen. Oekraïense ontheemden vertrekken vanwege bijvoorbeeld dichter bij familie, werk of elders naar een Europees land.

Uitruilen

Wij hebben geprobeerd om met de gemeente Almelo tot afspraken te komen om op papier asielzoekers uit te ruilen tegenover Oekraïense ontheemden. Dit is niet gelukt. Wij blijven proberen om hierover in gesprek te gaan met andere gemeenten.

Opvangplan-tweesporenbeleid Borne

Wij willen het tweesporenbeleid voor de periode 2024/2025 continueren. Dit betekent dat we willen blijven voldoen aan de taakstelling van statushouders die wij krijgen opgedragen. Het opnemen van statushouders door gemeenten is een belangrijk onderdeel om de totale problematiek in de opvangketen te kunnen beheersen. Daarnaast blijven we 300 Oekraïense ontheemden opvangen voor de jaren 2024 en 2025. In juni 2024 is de opgave voor Oekraïense ontheemden van 149 opgehoogd naar 183. Tot juni 2024 was de opgave voor Oekraïense ontheemden (149) nagenoeg gelijk aan die van de asielzoekers (148) en leek Borne daarmee per saldo voldoende opvang gerealiseerd te hebben. Met een toenemende opgave op Oekraïense ontheemden is dit nu niet meer helemaal mogelijk.

Tot 2019 hebben we decennialang meer dan 300 asielzoekers opgevangen. Voor 2024/2025 zien we (nog) geen mogelijkheden om asielzoekers op te vangen. Zoals aangegeven gaan wij in het najaar graag met u in gesprek over hoe we de 3 opgaven van asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders vanaf 2026 kunnen invullen. Wij komen met een apart voorstel met een procesaanpak. We gaan daarbij primair uit van wonen in opvang (Oekraïense ontheemden en asielzoekers, tijdelijk wonen), in relatie tot de uitdagingen van permanent wonen vanaf 2026 voor o.a. statushouders.

Risico

Formeel is het standpunt van het tweesporenbeleid niet houdbaar omdat de Spreidingswet aangeeft dat we asielzoekers dienen op te vangen. Wanneer het niet lukt om gezamenlijk (op Twents niveau) de eigen

provinciale asielopgave in te vullen dan kan de minister zelf gemeenten aanwijzen en daarmee verplichten om asielzoekers te gaan opvangen.

Planning:

- Uiterlijk september 2024 lokale besluitvorming door college van B&W over opvangplan gemeente Borne
- Uiterlijk september 2024 definitief regionaal plan door Twentse Regietafel
- Oktober 2024 opstellen provinciaal plan en verslag door Provinciale Regietafel/ CdK
- Uiterlijk 1 november 2024 verslag CdK aanleveren bij minister van Asiel en Migratie.